

Hlavný dokument

Iniciatíva Košického samosprávneho kraja na zmenu volebného systému volieb NR SR

V Slovenskej Republike využívame od roku 1998 na voľbu poslancov do NR SR jeden volebný obvod. Ten presadil vtedajší premiér Vladimír Mečiar aj napriek kritike odbornej aj občianskej spoločnosti. Do roku 1998 sa na Slovensku využíval systém štyroch volebných obvodov (Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, Západoslovenský, Stredoslovenský, Východoslovenský).

Existenciu jediného celoštátneho volebného obvodu od vtedy kritizovali odborníci z oblasti politológie, ústavného práva, občianska verejnosť ale aj mnohí politickí predstavitelia. Od tohto roku sa objavujú rôzne snahy a iniciatívy rôznych subjektov o zmenu volebného systému a teda predovšetkým o prepísanie volebných obvodov. Odhodlanie zaoberať sa touto zmenou je aj súčasťou programového vyhlásenia súčasnej vlády SR.

S jedným volebným obvodom sa nestretávame v krajinách V4 a nie sú štandardom ani naprieč krajinami EÚ. Pre príklad uvádzame, že Česká republika má 14 volebných obvodov, Poľská republika 41 volebných obvodov, Maďarská republika má 106 jednomandátových volebných obvodov.

Jednoobvodový volebný systém sa už roky ukazuje ako nevhodný a nedokonalý pre podmienky Slovenska, nakoľko už siedme volebné obdobie sa ukazuje nerovnomerné zastúpenie regiónov v NR SR, v orgáne, ktorý by mal byť reprezentantom všetkých obyvateľov Slovenskej republiky a ktorého legitimita je tým väčšia, čím pestrejšie je jeho regionálne zastúpenie. Pre výraznejšie zastupovanie a riešenie výrazných regionálnych rozdielov sa ukazuje ako potrebná výraznejšia previazanosť parlamentu s regiónmi.

Nevýhody jedného volebného obvodu

- Nedostatočné zastúpenie regiónov v Národnej rade Slovenskej republiky
- Jeden volebný obvod znižuje legitimitu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, u ktorých je preukázateľné, že mandát získali vďaka dobrému číslu na kandidátnej listine, a nie vďaka preferenčným krúžkom odovzdaným vo voľbách.
- Neexistujúca garancia regionálneho zastúpenia v NR SR nakoľko zastúpenie regiónov nezávisí od volebných výsledkov, ale najmä od toho, aké miesto na kandidátnej listine priradí stranícka centrála jednotlivým kandidátom z regiónov.
- Na predných priečkach kandidátnych listín politických strán výrazne dominujú poslanci s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji.
- Zmenou na viaceré volebné obvody by sa mohol dosiahnuť pokles vplyvu straníckych centrál v prospech regionálnych organizačných jednotiek politických strán.
- Pre účely volieb by bolo potrebné zostaviť viacero (regionálnych) kandidátnych listín.
- Zmena volebných obvodov by mohla priniesť aj zmenu tém, na ktoré by sa jednotlivé politické zmeny mali zamerať a predpokladom je, že témy sa budú orientovať viac na regionálne problémy

Ako riešenie sa ponúka prepísanie volebných obvodov na počet samosprávnych krajov. Táto zmena garantuje zachovanie pomerného volebného systému, ktorý je postavený na činnosti politických subjektov. V porovnaní s doterajším vývojom by uspeli najmä politické subjekty etablované na každej úrovni verejnej moci so schopnosťou plnenia spoločenských aj politických funkcií a úloh.

Dôvody aktuálnosti snahy o zmenu volebného systému sú uvedené v dôvodovej správe k materiálu.

V Košiciach, dňa 11. 02. 2022

Spracovala: Mgr. Lenka Kundrátová, vedúca oddelenia európskych záležitostí